

POSTANOWIENIE

Dnia 25 czerwca 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Adam Redzik

w sprawie z powództwa Bank (spółka akcyjna) Oddział w Polsce
przeciwko P. P. i A. P.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
25 czerwca 2024 r.,

na skutek skargi nadzwyczajnej wniesionej przez Prokuratora Generalnego od
prawomocnego nakazu zapłaty w postępowaniu upominawczym Sądu Okręgowego
w Warszawie z 27 kwietnia 2018 r. sygn. akt XXV Nc 92/18,

w przedmiocie wniosków z 11 kwietnia 2024 r. o przekazanie sprawy oraz o
pominięcie składu sędziowskiego,

1. oddała wniosek o przekazanie sprawy;
2. odrzuca wniosek o pominięcie składu orzekającego,
3. na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. *per analogiam* zawiesza postępowanie w sprawie z uwagi na konieczność przeprowadzenia zmian legislacyjnych usuwających wadliwość instytucji skargi nadzwyczajnej oraz wadliwość procesowe dotyczące składów Sądu Najwyższego wskazane w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21), w terminie tam zakreślonym.

UZASADNIENIE

I.

I.1. Pismem z 11 kwietnia 2024 r. pełnomocnik Pozwanych wniósł o: przekazanie sprawy do rozpatrzenia innej Izbie Sądu Najwyższego, uprawnionej do orzekania, powołanej zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa; a także o pominięcie wyznaczonego w sprawie składu sędziowskiego oraz wyznaczenie nowego równoważnego składu sędziowskiego, mającego rozpoznać sprawę, w skład którego powołani zostaną niezawisli oraz bezstronni sędziowie, powołani zgodnie z literą prawa przez prawidłowo powołaną Krajową Radę Sądownictwa.

W uzasadnieniu wniosku pełnomocnik Pozwanych podniósł, iż skład orzekający Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego nie jest sądem niezawisłym oraz bezstronnym, co prowadzi do podważenia zaufania stron postępowania, jakie sądownictwo powinno budzić w jednostkach w społeczeństwie demokratycznym i w państwie prawnym. Ponadto w ocenie pełnomocnika Pozwanych, nie jest sądem w rozumieniu art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Pełnomocnik Pozwanych wskazał również, że wyznaczony do rozpoznania sprawy skład utworzony został z sędziów powołanych przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa pomimo zgłaszanych przez przedstawicieli środowiska prawniczego kontrowersji co do zgodności z przepisami Konstytucji RP. W ocenie pełnomocnika Pozwanych wynikające wątpliwości ze statusu upolitycznionej Krajowej Rady Sądownictwa, prowadzą do obawy co do niemożności niezawisłego i bezstronnego orzekania w sprawie.

I.2. W wykonaniu zobowiązania Sądu Najwyższego z 20 maja 2024 r. do jednoznacznego określenia charakteru wniosku, pełnomocnik Pozwanych stwierdził, że charakter wniosku dotyczył „pominięcia składu sędziów orzekających”.

II.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

II.1. Wniosek o przekazanie sprawy do rozpatrzenia innej, „prawidłowo umocowanej”, Izbie Sądu Najwyższego nie mógł zostać uwzględniony wobec braku podstawy ustawowej do orzekania w przedmiocie skarg nadzwyczajnych w innych izbach Sądu Najwyższego i dlatego należało go oddalić.

Zgodnie z art. 26 § 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (tekst jedn.: Dz. U. 2024, poz. 622, dalej: „u.SN”), to do właściwości Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych należy rozpoznawanie skarg nadzwyczajnych. Wspomniany przepis, nie został wyeliminowany z obrotu prawnego lub zakwestionowany w odpowiedniej procedurze, dlatego też nie sposób uznać aby Sąd Najwyższy orzekający w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych nie był właściwy do rozpoznania sprawy.

Zauważyć należy także, że w ustawie o Sądzie Najwyższym brak jest przepisu, który zezwalałby na rozpoznanie skargi nadzwyczajnej przez inną Izbę Sądu Najwyższego, także z tego powodu, że w innych Izbach Sądu Najwyższego (z wyjątkiem Izby Odpowiedzialności Zawodowej) nie orzekają ławnicy – zgodnie z art. 94 § 1 i 2 u.SN skargę nadzwyczajną rozpoznaje Sąd Najwyższy w składzie 2 sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz 1 ławnika Sądu Najwyższego, a jeżeli skarga nadzwyczajna dotyczy orzeczenia zapadłego w wyniku postępowania, w którego toku orzeczenie wydał Sąd Najwyższy, sprawę rozpoznaje Sąd Najwyższy w składzie 5 sędziów Sądu Najwyższego orzekających w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych oraz 2 ławników Sądu Najwyższego.

II.2. Wniosek pełnomocnika Pozwanych o „pominięcie składu sędziowskiego”, jako nieznanym ustawie i tym samym niedopuszczalny, należało odrzucić.

Pełnomocnik Pozwanych sformułował wniosek nieznanym ustawie. W obowiązujących przepisach nie funkcjonuje instytucja pominięcia składu sędziowskiego. Skoro brak jest regulacji ustawowych dopuszczających pominięcie składu sędziowskiego, to wniosek pełnomocnika Pozwanych należało uznać za niedopuszczalny i jako taki odrzucić. Wspomnianego wniosku nie można było potraktować jako wniosek o wyłączenie sędziego, gdyż pełnomocnik Pozwanych

wprost wskazał, iż w analizowanej sprawie nie można zastosować instytucji wyłączenia sędziego, a jego wniosek nie jest wnioskiem o wyłączenie sędziów.

Zauważyć należy, że pełnomocnik Pozwanych w uzasadnieniu swojego stanowiska powołuje się m.in. na wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 21 września 2021 r. w sprawie II GOK 10/18, nie zauważając jednak, że w uzasadnieniu tego judykatu (pkt 11.2) NSA wprost wskazał, że powołania Sędziów do Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego pozostają ważne oraz skuteczne, zaś w aktualnym stanie prawnym akty powołania sędziów nie podlegają sądowej weryfikacji i nie są wzruszalne.

Nawiasem mówiąc, pełnomocnik Pozwanych na poparcie własnej argumentacji kwestionującej status sędziów Sądu Najwyższego powołanych po 2018 r. przywołuje orzeczenia Sądu Najwyższego, które wydano w składzie z udziałem takich właśnie Sędziów (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 marca 2022 r., II CSKP 439/22).

II.3. Pełnomocnik Pozwanych wyraża obawy, że skład orzekający Izby Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych Sądu Najwyższego nie jest sądem niezawisłym oraz bezstronnym, co prowadzić ma do podważenia zaufania stron postępowania. Na poparcie tych obaw pełnomocnik Pozwanych przytoczył wybrane orzeczenia TSUE, w tym wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z 21 grudnia 2023 r., C-718/21. Pominął jednak wyrok pilotażowy Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21), do którego wyraźnie odsyła w warstwie argumentacyjnej TSUE w uzasadnieniu wyroku z 21 grudnia 2023 r. We wskazanym wyroku pilotażowym polskie władze polityczne zostały zobowiązane przez ETPCz do przeprowadzenia w terminie roku zmian legislacyjnych usuwających zarówno wadliwości proceduralne dotyczące składów orzekających w Sądzie Najwyższym Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych (szczególnie będące konsekwencją udziału w procesie nominacyjno-powołań sędziów Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym ustawą z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw, Dz.U. 2018, poz. 3), jak i wskazane w wyroku wadliwości instytucji skargi nadzwyczajnej. Trybunał stwierdził mianowicie,

że w obecnym kształcie skarga nadzwyczajna jest niezgodna ze standardami sprawiedliwego procesu i zasadą pewności prawa wynikającą z art. 6 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności (dalej: ETPCz.), m.in. poprzez wyjątkowo wydłużone i stosowane z mocą wsteczną terminy do wniesienia skargi nadzwyczajnej, umożliwiające Prokuratorowi Generalnemu i Rzecznikowi Praw Obywatelskich kwestionowanie orzeczeń, które uprawomocniły się przed wejściem w życie ustawy o Sądzie Najwyższym z 2017 r.; brak wystarczających zabezpieczeń przed ewentualnymi nadużyciami procesowymi i instrumentalizacją skargi nadzwyczajnej (np. ze względów politycznych, czego obecnie dowodem, jest powierzenie funkcji Prokuratora Generalnego osobie, która jest aktywnym politykiem i jednocześnie Ministrem Sprawiedliwości, posiadającym znaczną władzę nad sądami oraz posiadającym szerokie uprawnienia w zakresie kwestionowania prawomocności orzeczeń sądowych w drodze skargi nadzwyczajnej (zob. pkt 324(c) uzasadnienia wyroku ETPCz).

Powyższe należało zaakcentować, wobec faktu, że w niniejszej sprawie skargę nadzwyczajną wywiódł Prokurator Generalny będący jednocześnie Ministrem Sprawiedliwości, a wniesiona do Sądu Najwyższego została ona po ponad pięciu latach od wydania nakazu zapłaty przez Sąd Okręgowy w Warszawie.

II.4. Wobec przedstawionych okoliczności, postępowanie w sprawie należało zawiesić na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. *per analogiam* do wskazanego w wyroku pilotażowym Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 23 listopada 2023 r. Wałęsa przeciwko Polsce (skarga nr 50849/21) czasu na przeprowadzenie zmian legislacyjnych usuwających wskazane przez Trybunał wady procesowe oraz wady skargi nadzwyczajnej, które to – w znacznej części – potwierdzone zostały w uzasadnieniu wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (Wielka Izba) z 21 grudnia 2023 r., C-718/21.

II.5. Z tych wszystkich względów, na podstawie powołanych przepisów Sąd Najwyższy postanowił jak w sentencji.

[SOP]

(r.g.)

